

Egil Baumann er musikkviter og skriver om klassisk musikk i Musikkmagasinet hver fjerde uke

BAUMANN-VARIASJONER

Grieg utenfor sesongen

ROMANSESANG

Marianne Beate Kielland og Nils Anders Mortensen

Edvard Grieg: «Haugtussa», «Tolv melodier til dikt av A.O. Vinje», «Seks dikt av H. Ibsen».

Lawo Classics

Tonesatte dikt, det som på tysk kalles *lieder*, eller romanser som det heter på norsk, vil alltid utfolde seg i et spenn mellom musikalsk og språklig mening. En ting er at også talespråket har musikalske kvaliteter, men i romansekonsten, der teksten aktiveres gjennom musikk, blir det viktig for sangeren å finne ut hvordan melodien og teksten skal balanseres. I denne foreningen av ord og tone, vil det alltid oppstå et spenningsforhold mellom semantikk og musikk.

Et ideal her har vært liederfortolkeren Dietrich Fischer-Dieskau, med en vekt på en tydelig diksjon der lytteren skal slippe å følge med i tekstheftet for å få med seg tekstens innhold. Enhver som har hørt Fischer-Dieskau, i for eksempel Schubert, vil vite hva jeg snakker om. I norsk sammenheng, og ikke minst når det gjelder Griegs «Haugtussa», er det nærliggende å nevne Kirsten Flagstads første innspilling fra 1940 der teksten klinger krystallklart ut gjennom musikken. Rent teoretisk går det kanskje an å si at her balanserer tekst og musikk i en slags fullkommenhet.

Nå er imidlertid heller ikke romansetolkningen noen ahistorisk øvelse. Også her vil idealene variere. Således er det i dag mange som synes at denne velartikulerte uttalen virker kunstig og, vil noen si, gammelmodig, ja, rett og slett affektet, eller unaturlig. Yngre romanse-sangere prøver ofte å nærme seg en mer «naturlig» måte å synge på, der ordene glir mer i ett med musikken.

For å sette det på spissen, så prøver de å nærme seg en mer visepregt sangstil, om

SUPER FORMIDLER: Marianne Beate Kielland synger ikke teknisk feilfritt, men når fram til artikkelforfatteren. FOTO: ESPEN MORTENSEN

enn på en kunstmusikkalsk måte. Denne vendingen kan vel også forstås som et forsøk på å gjøre romansen mer intim.

Omtrent her et sted tror jeg Marianne Beate Kielland finner seg på sin siste plate med Griegromanser. Ikke det at hun framstiller Grieg som visedikter. Disse sange-

Kielland gjør disse romansene nærværende.

ne krever i høy grad en skolelert, klassisk stemme, noe som Kielland besitter til fulle, men hun søker nok å gjøre disse romansene mer intime, og holdt jeg på i si, mer like til. Det må umiddelbart legges til at hun nok ikke er helt hjemme i Garborgs og Vinjes nynorske tekst idet at hun sliter litt med uttalen, men det blir for bagateller å regne.

For hun er en super formidler av disse romansene og hun vil noe med dem.

Et flott eksempel er Vinjes «Våren», der hun avromantiserer denne sangen som ofte framføres med gedigen nasjonalromantisk patos. (Mange kjenner kanskje denne sangen først og fremst gjennom Griegs orkesterbearbeidelse, der patosen ikke akku-

rat er fraværende.) Gjort slik, det vil si sunget enkelt og likefram, så langt dette er mulig innenfor romansetradisjonen, blir denne romansen mer om et menneskets møte med våren «enno ein gong» enn en nasjonalromantisk hymne i turistsesongen.

Det er i det hele tatt Kiellands evne til det personlige som preger hennes tolkninger. En slags villet naivitet i uttrykket.

Som i Garborgs «Haugtussa», syklusen om Veslemøy, den synske unge gjeterjenta som blir forsmådd av sin elsker. Ofte er det som om denne syklusen blir tolket gjennom en operadivas stemme.

Dette slo meg etter å ha hørt på den svenske mezzosopranen Anne Sofie von Otter nettopp i «Haugtussa». Dette er en tolkning jeg mente å huske som veldig god, men etter gjenhør i forbindelse med Kiellands plate, slår det meg hvor overdramatisert den er. Hvordan denne vevre skikkelsen drukner i operatisk rabalder. Hos Kielland framstår Veslemøy fri fra operaens gevanter. Hun gjør disse romansene nærværende. På sin måte. Ikke teknisk feilfritt, men hun når fram til meg som lytter.

Og for en ledsager Mortensen er med sitt detaljrike spill. Så er det også sagt.

Egil Baumann
musikk@klassekampen.no

SOM HUN SYNGER: *What doesn't kill you, only makes you blonder.*

FOTO: SONY MUSIC NASHVILLE

Platinablond og platinablondere

ALBUM

Miranda Lambert

«Platinum»
RCA Nashville/Sony

★★★★★

Somethin' bout platinum, irrefutably / Looks as good on records as it does on ... meee, går refrenget i det vidunderlig fengende og kjepphøye tittelkuttet. Nok et snedig argument for at denne texaneren og miljøet rundt henne er det beste som har skjedd etablert Nashville-country siden midten av 1970-tallet, da Loretta Lynn gikk på «The Pill», Dolly Parton tryglet Jolene om holde seg unna, og «outlaw» hadde mindre med fredløshet og mer med hard honky tonk å gjøre.

Lambert og ektemannen Blake Shelton er stjernepar #1 der borte, sideprosjektet Pistol Annes med Ashley Monroe og Angaleena Presley lukter det svidd av, og på låtsiden skriver hun med de skarpeste og proffeste pennene i byen, ergo countryverden. Og som soloartist har hun nå fem prima album på samvittigheten – med dette som det sterkeste siden hun definerte seg sjøl som en «barehanded crazy ex-girlfriend» i 2007.

Noe fyllstoff er det, og 16 låter er i meste laget, spesielt i disse dager – men til sjuende og sist har fyllstoffet også en funksjon, om enn bare for å understreke hvor briljant resten er.

Pussig nok er begge de to første singlene – «Automatic»

og Carrie Underwood-duetten «Somethin' Bad» – på minus-sida. Den første nostalgisk uten nødvendig melodisk snert, den andre en hamrende Thelma & Louise-«rocker»-med-attitude som overraskende mangler nettopp attitude.

For Lambert er ikke lenger den råtampen som entret scenen med Steve Earle-driv, en parafinkanne og en lighter. Hun er eldre og mer, og bretter velvillig ut nye sider ved sin persona, med et musikalsk nedslagsfelt som toucher innovert fra western swing via bluegrass til boogie, konsekvent backet av noen av elitedivisjonens ypperste studiomusikere.

Neppe selvbiografiske, med tanke på hvor vanskelig hun har for å holde seg edru, men tekstene er ikke mindre overbevisende av den grunn, der hun hilser til Priscilla Presley og Marilyn Monroe, hyller «Old Sh!» før hun flørter med en vocoder, drikker og røyker, forteller om tenåringsforeldre uten anger, krangler med mora og klager over den fordømte tyngdekraften (hun har fylt 30, må vite).

Mens albumet sklir over i konvensjonelt balladeterreng mot slutten, topper også låtskrivingen seg, enten det er Jessi Alexander, Ashley Monroe eller Brandy Clark (kun kvinner!) hun utveksler ideer med. Som i soulbluesen på «Holding on to You» eller den raskere, men likevel ditto lengtende og inderlige «Another Sunday in the South».

Stemmen hennes har blitt eldre, reinere, breiere, med en fyldig egenart. Den er tykk og seigflytende som den søtteste honning, med en minimal, så vidt hørbar raspende lyd dypt inni der et sted. Å kalle den sterk vil være reduserende – den er mer et slags mirakel. Og siden dette er country: et hverdagslig et.

Eirik Blegberg
eirikb@klassekampen.no